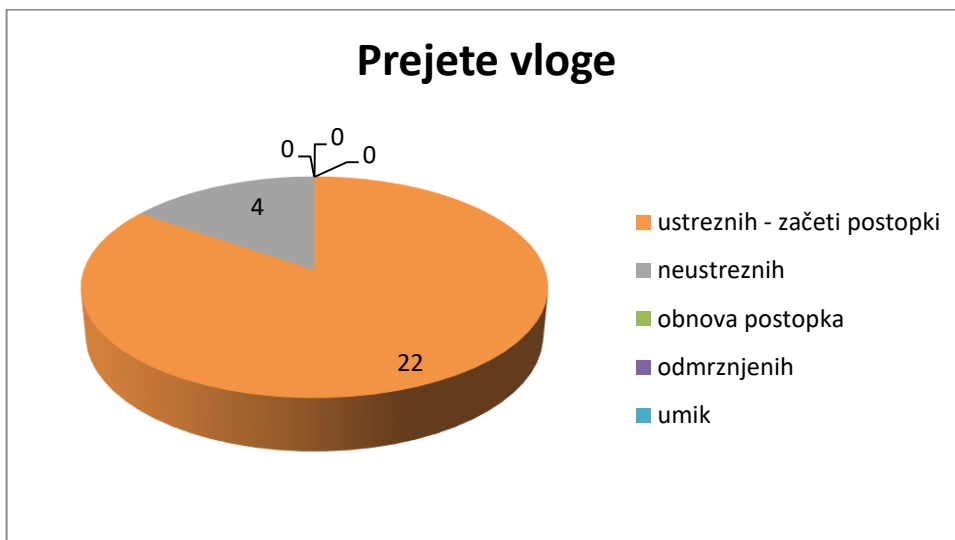

Novinarsko častno razsodišče SNS in DNS

Statistika dela NČR za leto 2019 (do septembra)

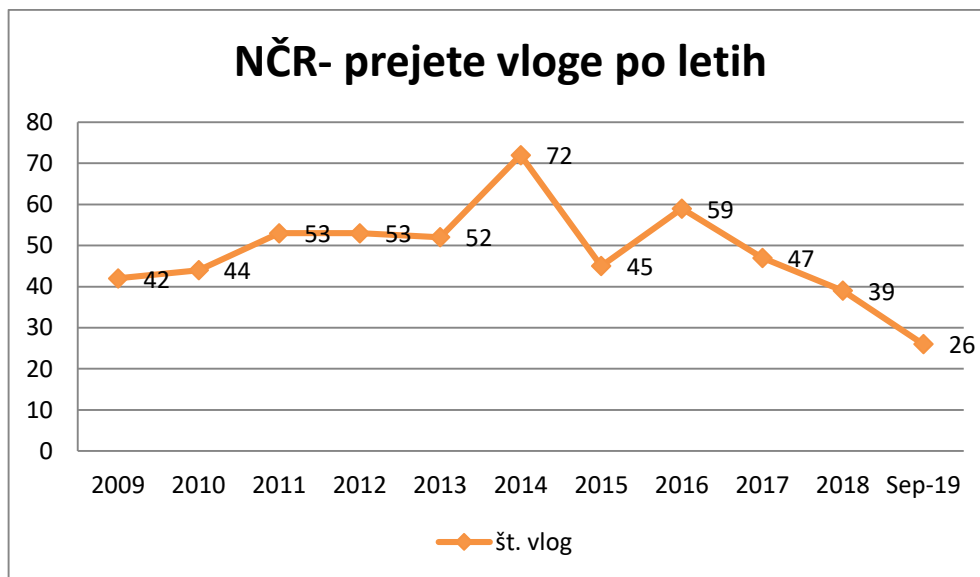
Opozarjamo, da podatki niso povsem primerljivi, ker je za pretekla obdobja statistika narejena za celo leto, v letu 2019 pa do septembra.

1. Novinarsko častno razsodišče (NČR), skupni organ Sindikata novinarjev Slovenije in Društva novinarjev Slovenije, je v obdobju od 31. decembra 2018 do 1. septembra 2019 prejelo 26 pritožb. Od tega je bilo 22 pritožb ustreznih za začetek postopka, štirih pritožb pritožniki niso ustrezno dopolnili ali pa zamudili rok za pritožbo, zato jih razsodišče ni obravnavalo. Razsodišče ni prejelo nobene zahteve za obnovo postopka.

Leta 2018 je razsodišče prejelo 39 pritožb, leta 2017 47 pritožb, leta 2016 pa 59 pritožb, vendar je bilo kar 29 od teh pritožb neustreznih za nadaljevanje postopka, predvsem na račun pritožb Združenja Sazas, ki so bile zavržene. Leta 2015 je razsodišče prejelo 45 pritožb. Izstopajoče povečanje števila ustreznih vlog je povezano z dvema izrednima dogodkoma. Leta 2014 je 12 pritožb vložil upravni odbor Društva novinarjev Slovenije, leta 2016 pa sta 26

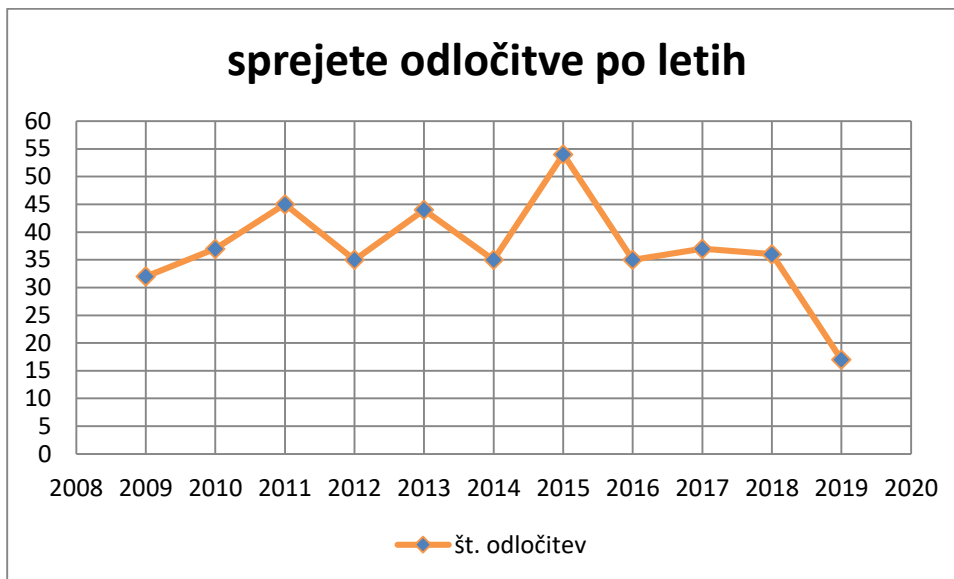
pritožb na novinarske prispevke, ki so se vsi nanašali na en dogodek, vložila Združenje SAZAS oziroma Matjaž Zupan. Kljub temu lahko ugotovimo, da je razsodišče leta 2018 prejelo nekaj manj pritožb od večletnega povprečja, ali se bo ta trend nadaljeval tudi leta 2019 pa je še prekmalu napovedovati. Opažamo tudi, da odkar obstaja spletni obrazec za oddajo pritožbe, številni pritožniki navedejo le osnovne podatke in člene kodeksa, ki naj bi bili kršeni, kršitev pa ne obrazložijo. Takšni pritožniki pritožbe, kljub pozivom k dopolnitvi, v večjem številu ustrezno ne dopolnijo.

Od tu dalje, statistika zajema v letu 2019 sprejete odločitve razsodišča in ne prejetih pritožb. Razsodišče namreč v tekočem letu sprejema odločitve tudi v primerih, za katere so bile pritožbe oddane v preteklem letu.

2. Do septembra 2019 je NČR sprejelo 17 odločitev.

Razsodišče za novinarja, ki ni član društva sprejme stališče, v letu 2019 je bilo sprejetih 15 stališč. Za člane novinarskih organizacij sprejme razsodbo, sprejeta je bila 1 razsodba v enem primeru se je pritožba nanašala na več novinarjev, ki so bili tako člani kot nečlani društva in sindikata.

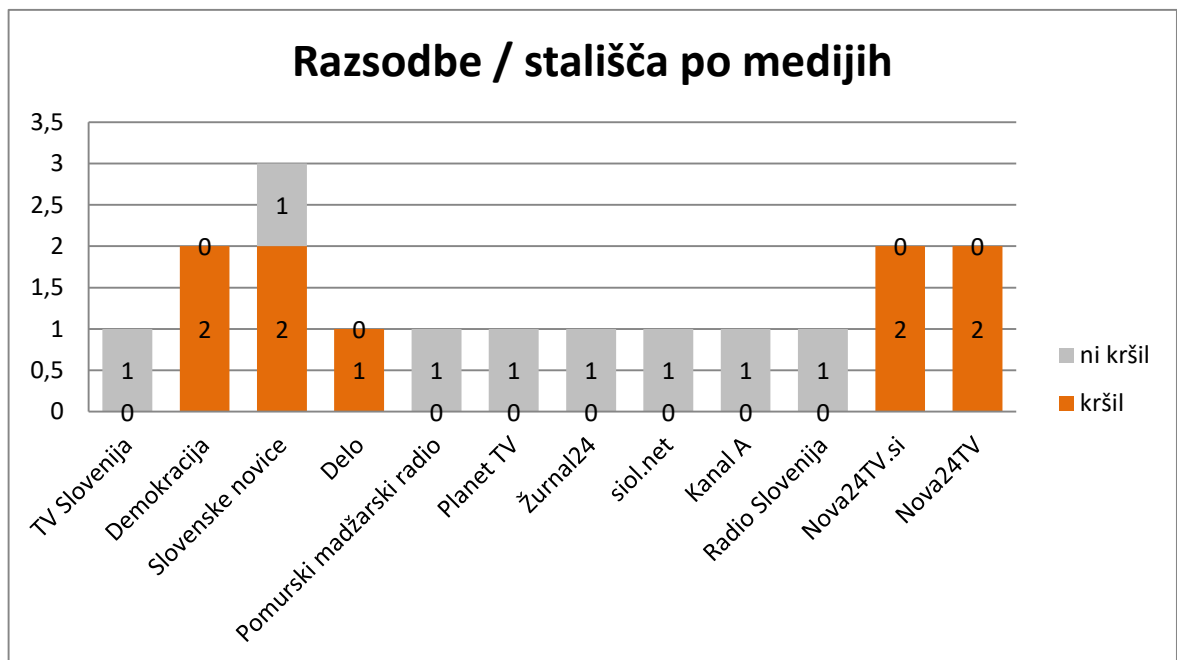
Leta 2018 je sprejelo 36 odločitev, kar je primerljivo s preteklimi leti. Od tega je bilo v letu 2018 je bilo sprejetih 25 stališč in 8 rzsodb, leta 2017 pa 26 stališč in 9 rzsodb. Od sedemnajstih sprejetih odločitev je rzsodišče v 8 primerih ugotovilo, da novinar ali novinarji niso kršili nobenega člana Kodeksa novinarjev Slovenije. V preostalih 9 primerih je ugotovilo, da so novinarji kršili enega ali več členov kodeksa.

Razmerje med ugotovljenimi kršitvami in odločitvami, da ni kršitve, se je od leta 2011, ko je bila v 56 % primerov ugotovljena kršitev, vztrajno spreminjalo v korist odločitev, da ni kršitve kodeksa. Leta 2012 je bilo v 48 % primerov ugotovljena kršitev, 2013 v 45 %, 2014 pa v 42 %. V letu 2015 (statistika se nanaša na čas od januarja do septembra 2015), pa se je razmerje ponovno spremenilo: več je bilo ugotovljenih kršitev, kar 64 %. Trend se je ohranil tudi v

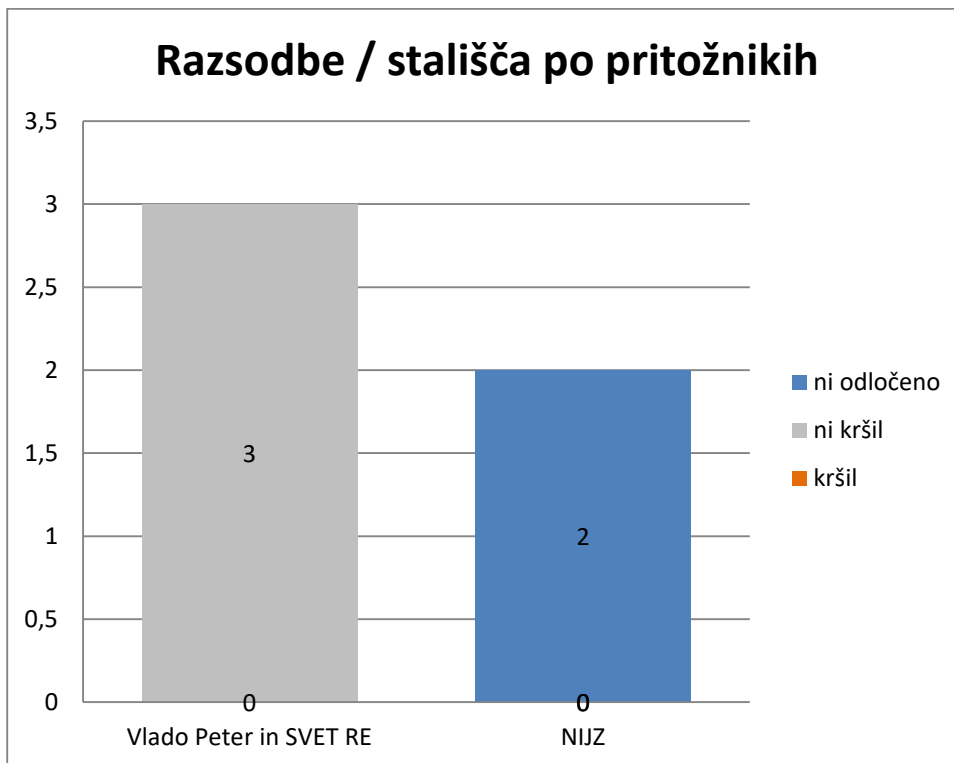
letu 2016 (51 % ugotovljenih kršitev kodeksa), se nadaljeval v letih 2017 in 2018 s 59% ugotovljenih kršitev. V letu 2018 je bil odstotek kršitev 53 odstoten, prav tako do septembra 2019.

3. NČR je v letu 2019 razrešilo največ pritožb, povezanih z delom novinarjev Slovenskih novic, Po dve pritožbi pa so dobili tudi Demokracija, Nova24TV in Nova24TV.si. Vse pritožbe zoper zadnje tri navedene medije so bile upravičene.

Drugi mediji so zastopani s po eno pritožbo. Iz statistike je razvidno, da NČR dobiva pritožbe proti velikemu številu zelo različnih medijev. V letu 2019 je zanimivo, da večina pritožb ni bila naslovljena na velike tiskane medije kot v letu 2018, ampak na medije z desnega političnega pola. V primerih, v katerih je NČR ugotovilo kršitev Kodeksa novinarjev Slovenije, novinar največkrat ni kršil vseh očitanih členov, ampak le nekatere.

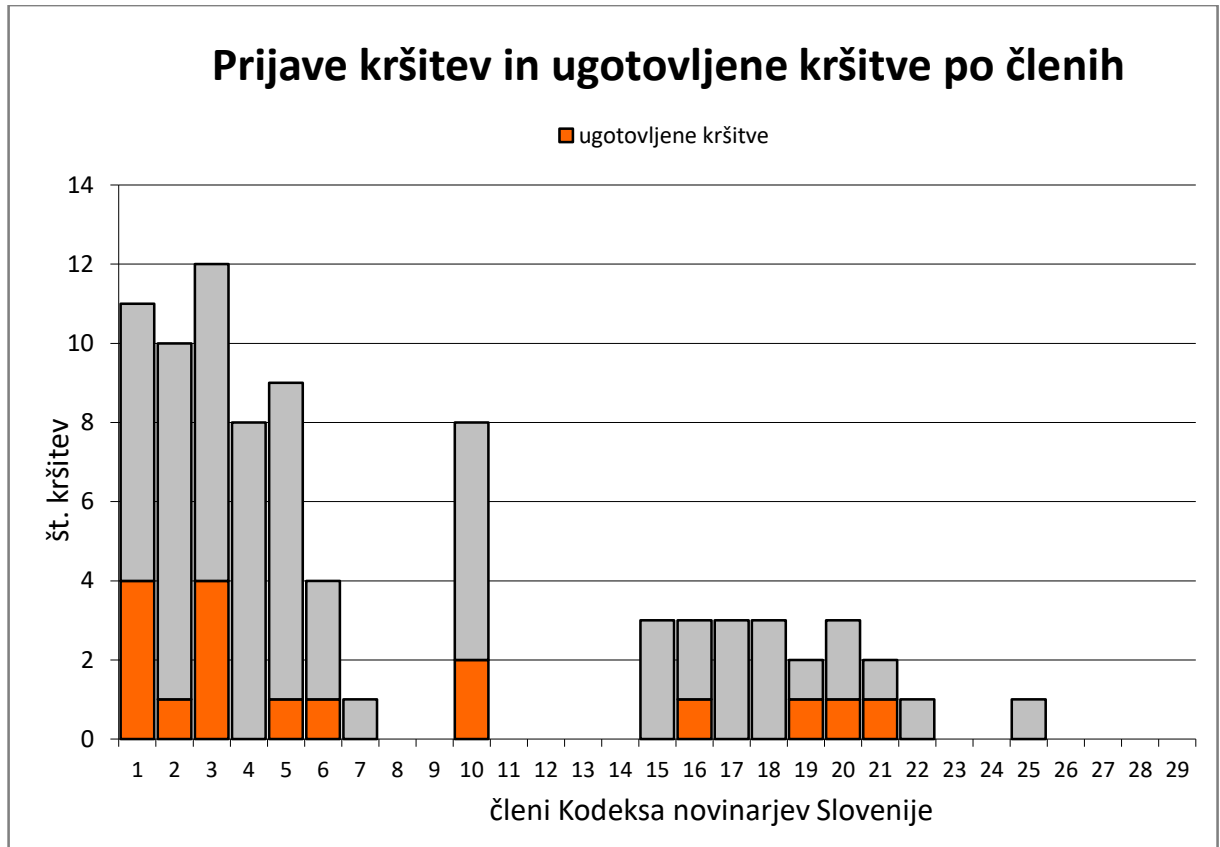
4. V primerih, ki jih je NČR prejelo v letu 2019, sta več kot eno pritožbo vložila dva pritožnika.

V letu 2019 sta največ pritožb zoper tri različne medije in številne novinarje preko odvetniške družbe Pirc Musar in Lemut Strle vložila Vlado Petek in SVET RE, agencija za posredovanje v prometu z nepremičninami. Raznolikost pritožnikov, ki so posamezniki, društva, zavodi, zveze, podjetja, občine, agencije, javni zavodi, državne inštitucije in celo novinarji in mediji sami, kaže na to, da mehanizem samoregulacije dobro deluje in da ga uporabljajo najrazličnejši segmenti družbe. Čeprav je res, da se pojavljajo določeni pritožniki, ki vlagajo po več pritožb na leto, ali pa isti pritožniki proti določeni medijski hiši vložijo več pritožb, je to bolj izjema kot pravilo. Ta pojav je bilo mogoče opaziti ob izjemnih dogodkih, kot sta bila primer Patria in mariborski primer, ki zelo izstopata. V letu 2016 pa se je nedvomno potrdil očitek, da je določen posameznik oziroma podjetje želel zlorabiti NČR za sistematičen pritisk na novinarje.

- 5. V razsodbah/stališčih, sprejetih do septembra 2019, se je tako kot leta 2018 največ pritožnikov na NČR obrnilo s pritožbo o kršenju 3. člena Kodeksa novinarjev Slovenije, v letu 2017, je bil to prvič 2. člen. Sledijo 1., 2., 5., 4. in 10. člen. Kršitve navedenih členov so**

novinarjem največkrat očitane že več let zapored, na vrhu je 3. člen zamenjal 2. oziroma 1. Prvi in 3. člena vodita tudi po številu ugotovljenih kršitev.

Novinarjem je bila najpogosteje (12) očitana kršitev **3. člena** kodeksa, ki pravi, da *mora novinar pri objavljanju informacij, ki vsebujejo hude obtožbe, pridobiti odziv tistih, ki jih te informacije zadevajo, praviloma v istem prispevku, sicer pa takoj, ko je mogoče. Enako mora storiti tudi, ko povzema hude obtožbe iz drugih medijev ali arhivov. Če novinar odziva ni mogel pridobiti, mora to javnosti pojasniti*. NČR je ugotovilo 4 kršitev 3. člena kodeksa.

Kršitev **1. člena** kodeksa, ki se nanaša na *preverjanje točnosti zbranih informacij in izogibanje napakam ter njihovo popravljanje*, je bila novinarjem očitana 11-krat. NČR je ugotovilo 4 kršitev 1. člena kodeksa.

Na tretjem mestu po številu očitanih kršitev (10) je **2. člen** kodeksa, ki pravi, da *se mora novinar izogibati nekorektnemu, osebno žaljivemu predstavljanju podatkov in dejstev*, vendar je ugotovljena le 1. kršitev. Rzsodišče prejme veliko število pritožb zoper drugi člen, vendar redko ugotovi njegovo kršitev.

Podobno je s **5. členom**, ki določa, da mora novinar opozoriti, ko objavlja nepotrjene informacije, govornice ali ugibanja, razsodišče je kljub velikemu številu očitanih kršitev (9), ugotovilo eno kršitev 5. člena.

Sledi mu **4. člen**, ki pravi, da novinar ne sme zamolčati informacij, ključnih za razumevanje obravnavane teme. Po mnenju pritožnikov naj bi bila kršen 8-krat, NČR ni ugotovilo nobene kršitve.

Osem pritožb se je nanašalo tudi na **10. člen** (*Montaža, napovedi, naslovi in podnapisi ne smejo potvarjati vsebine. Primerno mora biti označena tudi simbolna ali arhivska slika.*).

Deseti člen so po mnenju NČR novinarji kršili 2-krat.

Sledi mu **6. člen**, ki določa, da mora novinar, kadar je le mogoče, navesti vir informacije.

Kršen naj bi bil 4-krat. Razsodišče je ugotovilo eno kršitev.

Sledijo mu **15., 16., 17., 18. in 20. člen** s po tremi očitanimi kršitvami. NČR je ugotovilo kršitev 16. člena (*Odgovorni urednik odgovarja za vsebino komentarjev in drugega avdio–vizualnega materiala bralcev, poslušalcev ali gledalcev. Odgovorni urednik oblikuje pravila za izbiro in vključitev komentarjev. Komentar, ki ni v skladu z objavljenimi pravili, mora biti v najkrajšem času umaknjen.*) in 20. člena, ki pravi (*Novinar se mora izogibati narodnostnim, rasnim, spolnim, starostnim, verskim, geografskim in drugim stereotipom ter podrobnostim, ki so povezane s spolnimi nagnjenji, invalidnostjo, fizičnim videzom, socialnim položajem ali drugimi osebnimi okoliščinami posameznikov in skupin.*).

Sledi **19. člen**, ki pravi, da mora novinar posebno obzirnost pokazati pri zbiranju informacij, poročanju in objavi fotografij ter pri prenašanju izjav o otrocih in mladoletnikih, o osebah, ki jih je doletela nesreča ali družinska tragedija, o osebah z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter o drugih huje prizadetih ali bolnih osebah naj bi bil kršen 2-krat, ugotovljena je bila ena kršitev.

Kršitve **21. člen** kodeksa, ki določa, da so spodbujanje k nasilju, širjenje sovraštva in nestrpnosti ter druge oblike sovražnega govora nedopustni..., so bile novinarjem očitane 2-krat. NČR je odločilo, da je bil 21. člen kršen 1-krat.

Pripravila: Špela Stare, generalna sekretarka Društva novinarjev Slovenije